

Staða lífeyrisþega og annarra í kreppunni

Stefán Ólafsson,

Erindi hjá Velferðarvaktinni, 21. september 2010

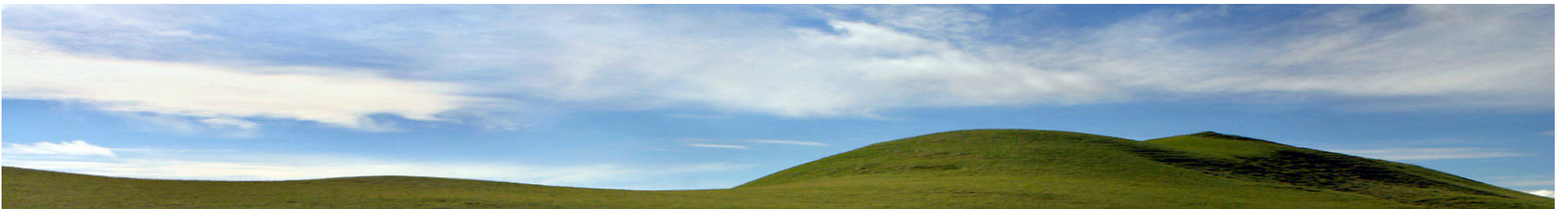

Efnisyfirlit

- Fjöldi lífeyrisþega 1986-2009
- Þróun lífeyriskjara á síðustu misserum
- Tekjur lífeyrisþega 2007 til 2010
- Fjárhagsþrengingar heimila
- Afkoma, skuldir atvinnuleysi
- Hópar sem eru í mestum vanda
- Samantekt

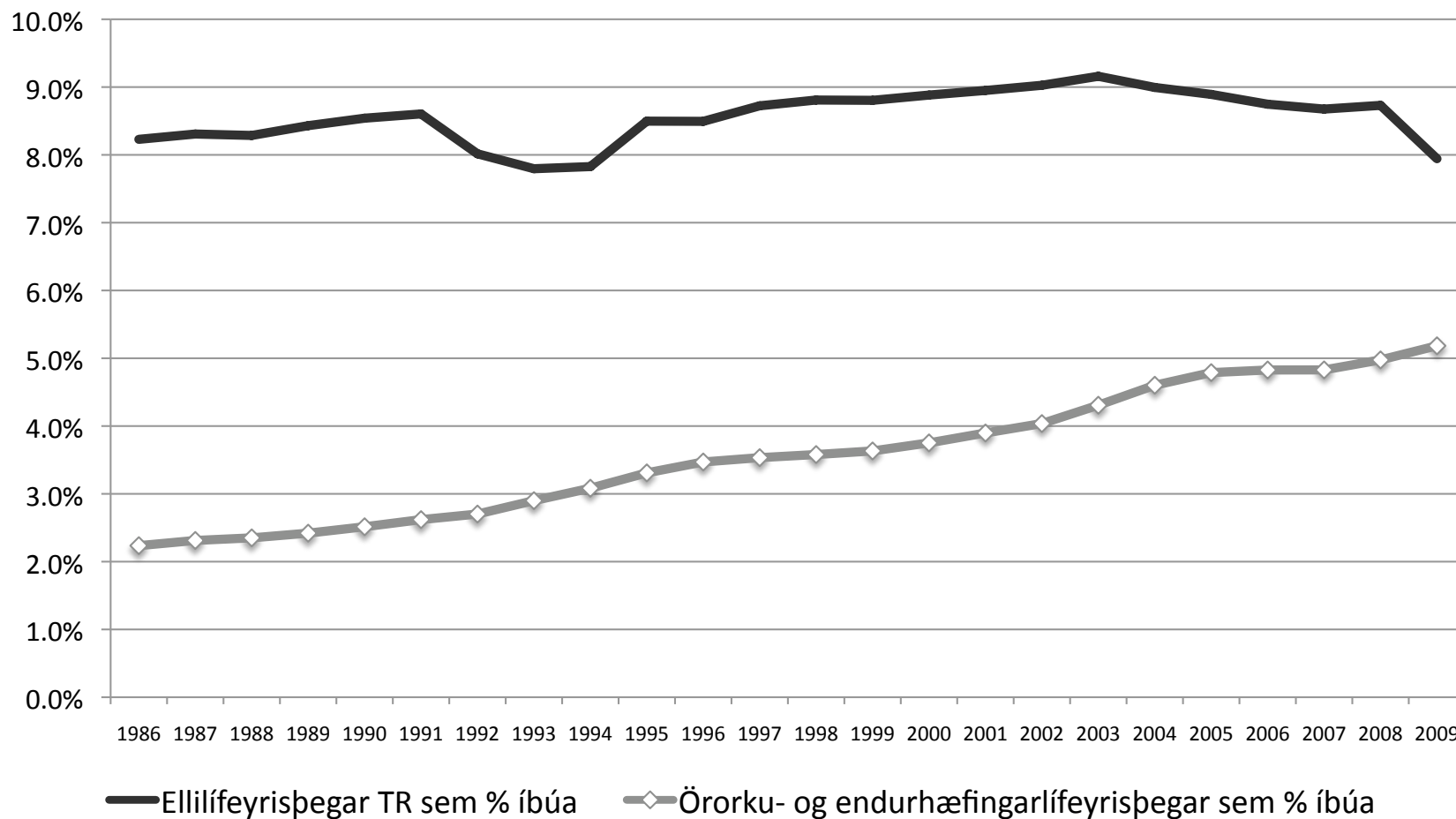

**Fjöldi öryrkja og
ellilífeyrisþega
1986 til 2009**

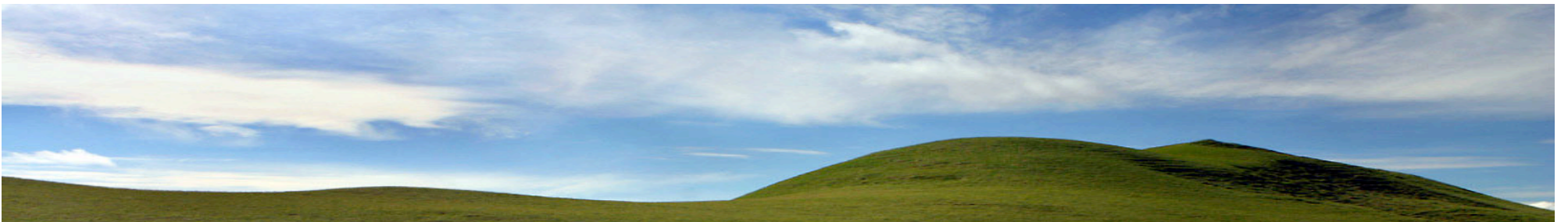
Ellilífeyrisþegar og öryrkjar í almannatryggingakerfinu 1986-2009

% af íbúum alls

Heimildir: TR – Staðtölur almannatrygginga

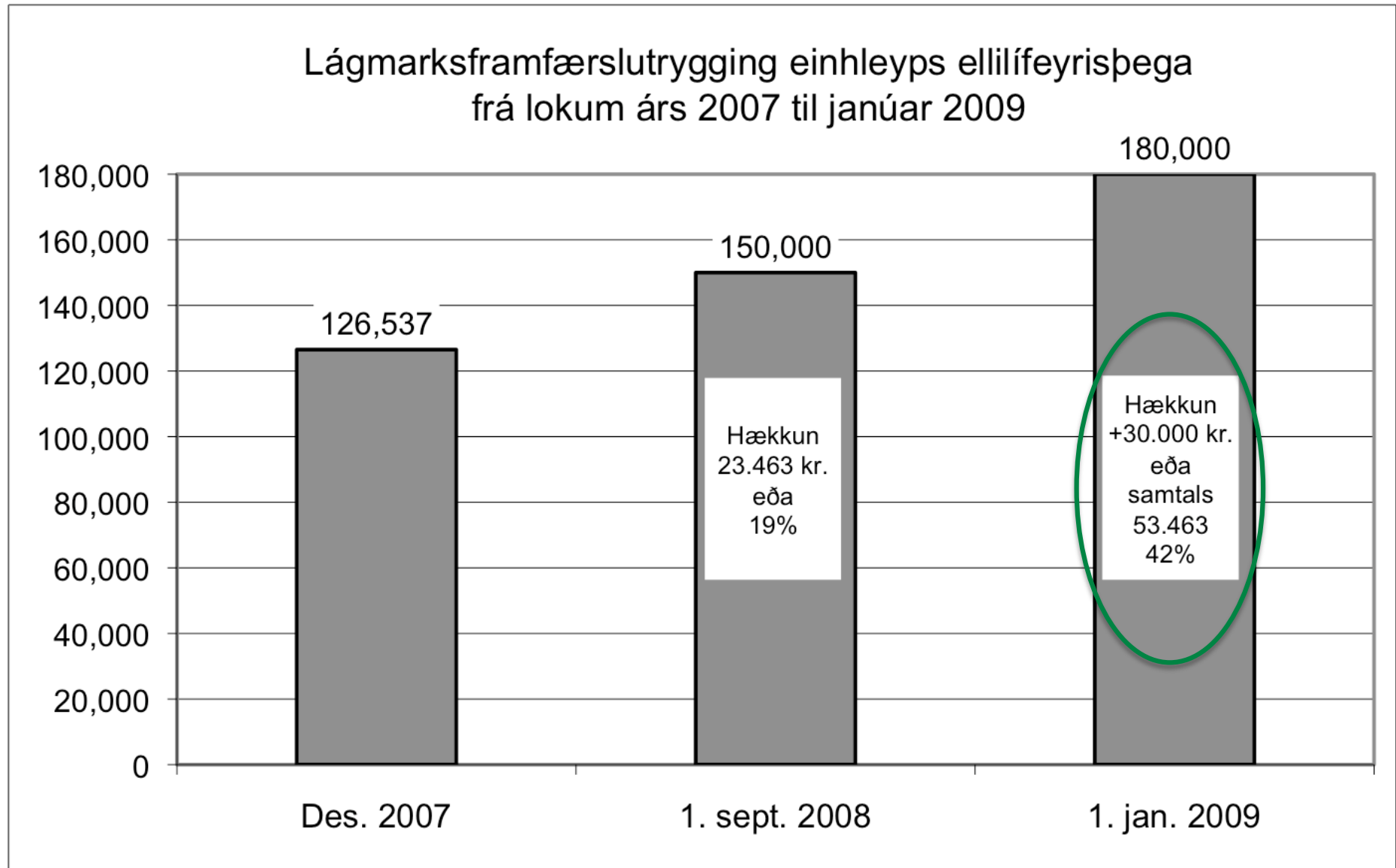
Þróun lífeyriskjara á síðustu misserum

Lífeyriskjör: Miklar umbætur frá 2007

- Afnáam skerðinga lífeyris vegna tekna maka
- Séreignasparnaður skerðir ekki almannatryggingar frá 1. janúar 2009
- Frítekjumark vegna atvinnutekna 67 ára og eldri innleitt (nú 40.000 kr. á mán.)
- Öryrkjar fengu frítekjumark á atvinnutekjur (um 110 þús. kr. á mán.)
- Frítekjumark á fjármagnstekjur (98.000 á ári)
- Öryrkjar fengu frítekjumark á lífeyrissjóðstekjur (nálægt 27.400 kr. á mán. nú)
- Frítekjumark á lífeyrissjóðstekjur eldri borgara (10.000 kr. á mán. frá 1. júlí '09)
- Lágmarksframfærslutryggingu 150 þús. á mán. komið á (1. sept. 2008)
- Lágmarksframfærslutrygging hækkuð um rúm 19% 1. jan. 2009 > 180.000 kr.
- Lífeyrisgreiðslur hækkaðar um 9,6% 1. jan. 2009
- Grunnlífeyrir skertur v. lífeyrissjóðstekna frá 1. júlí 2009
- **Skerðingar 1. júlí komu með stighækkandi hætti fyrir ofan lágmarksframfærslutrygginguna > Bitnuðu mest á þeim tekjuhærri**

Þróun lágmarkstryggingar lífeyrisþega

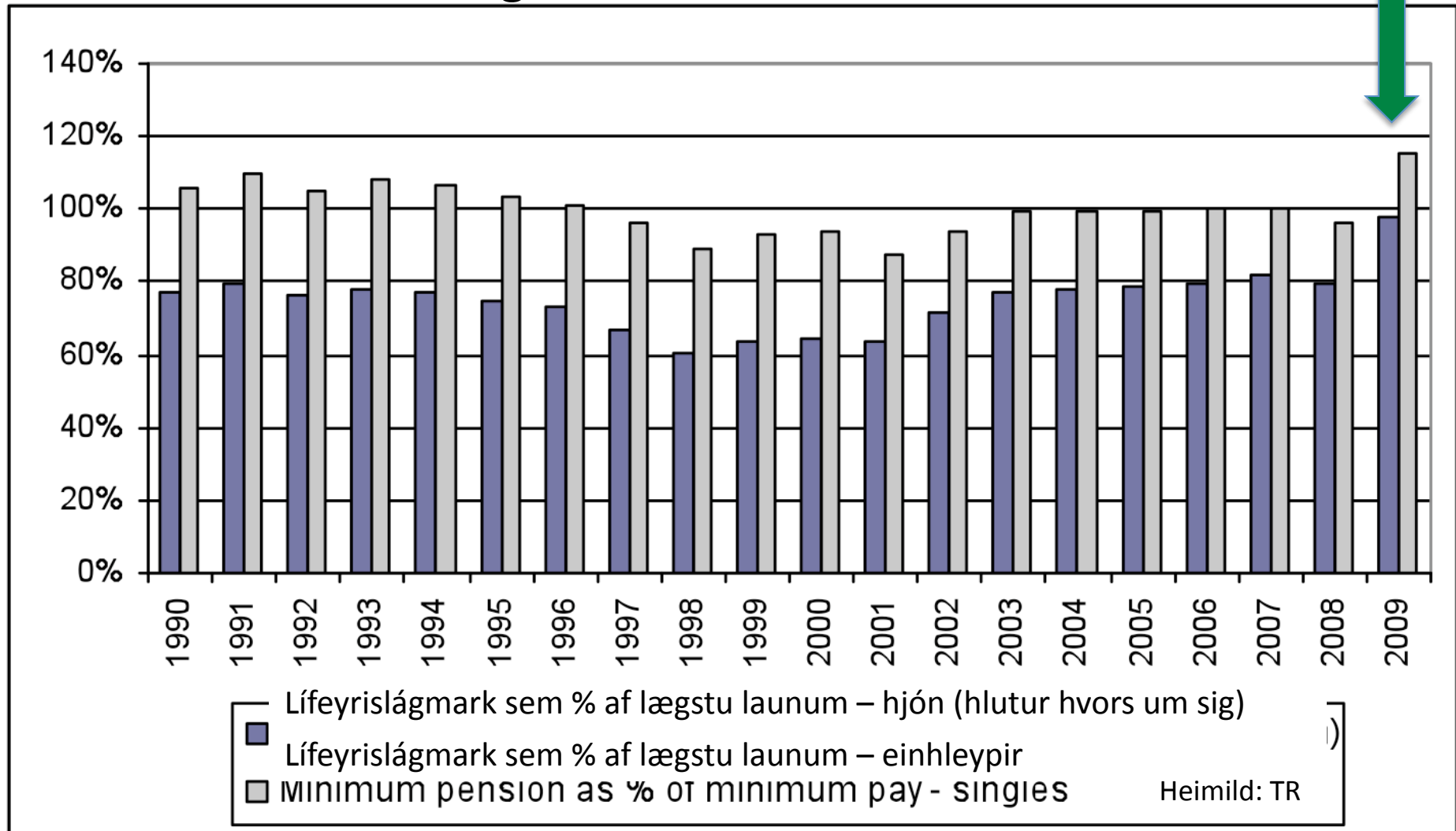

Heimild: TR

Lágmarkstrygging lífeyrisþega 1990 til 2010

Lífeyrslágmarkið sem % af lágstu launum (daglaunatryggingu, með eingreiðslum)

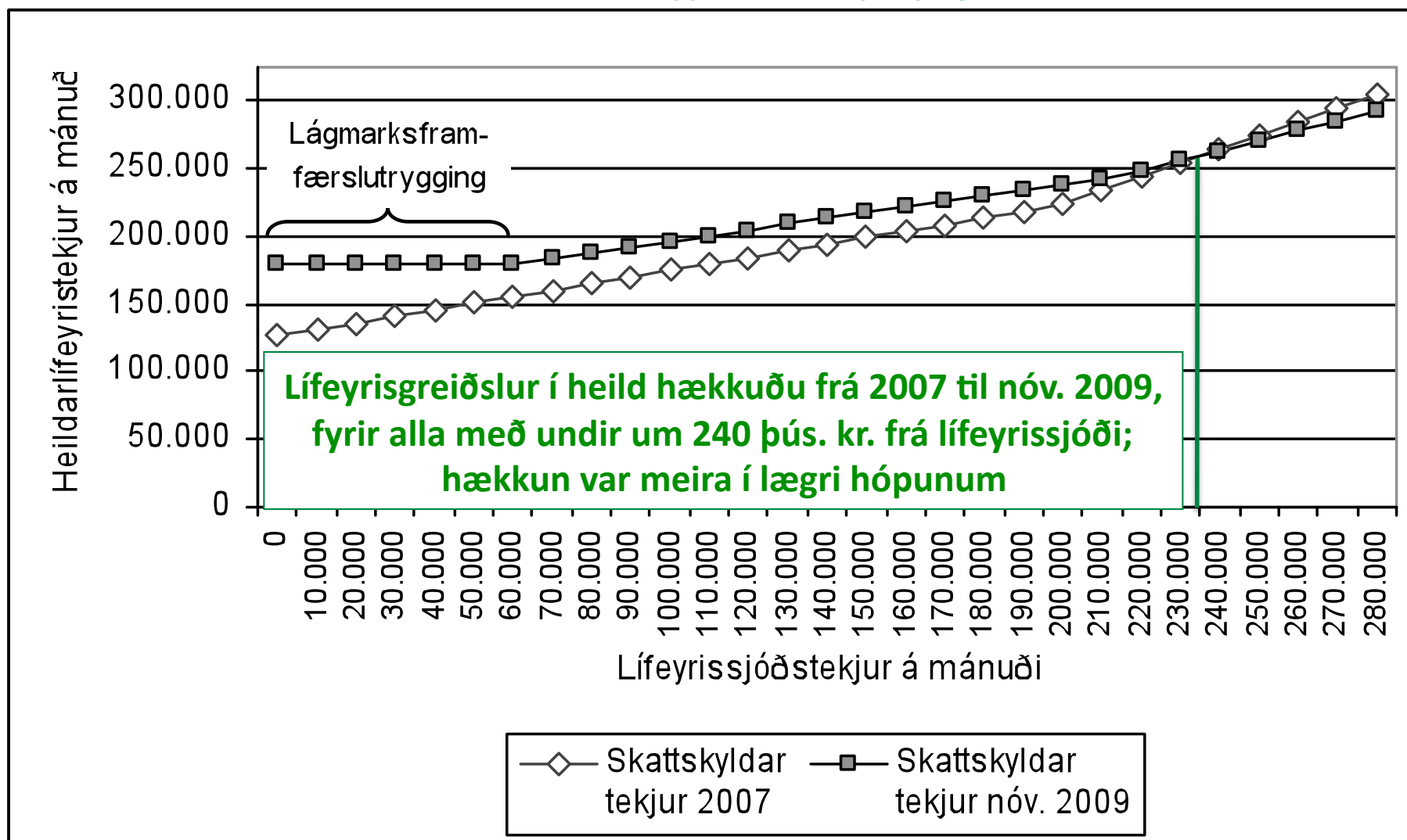
Lífeyrisþegar með lágar tekjur hafa ekki staðið betur m.v.
lágstu laun en árið 2009

Heildarlífeyrisgreiðslur 2007 til nóv. 2009

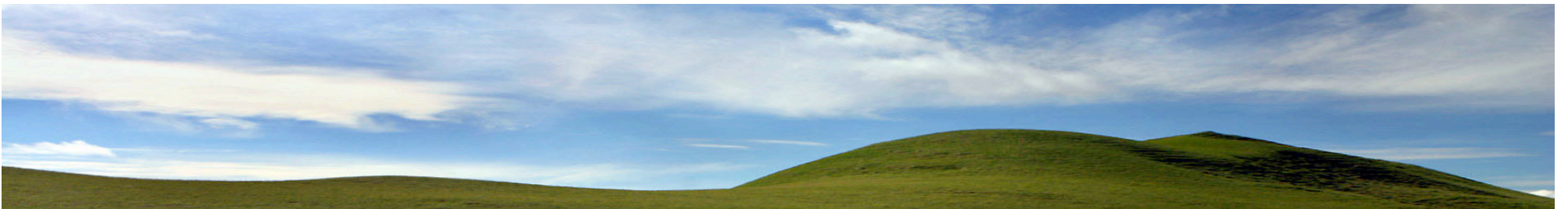
Samanlagðar tekjur frá TR og lífeyrissjóðum, eftir lífeyrissjóðstekjum á mán.

Miða við einhleypan ellilífeyrisþega

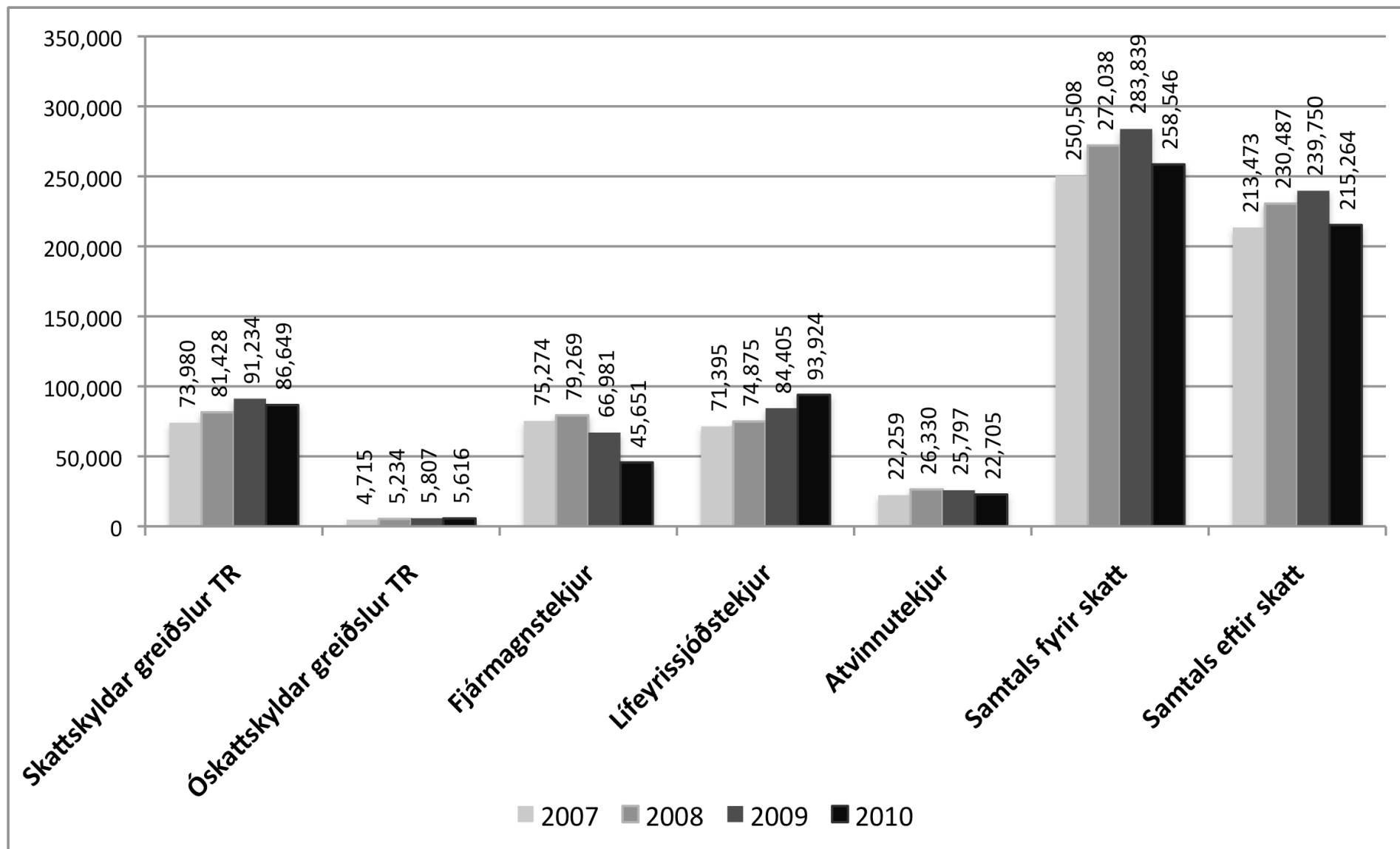
Heimild: TR

**Raunverulegar tekjur
lífeyrisþega
2007 til 2010**

Rauntekjur allra lífeyrisþega 2007-2010

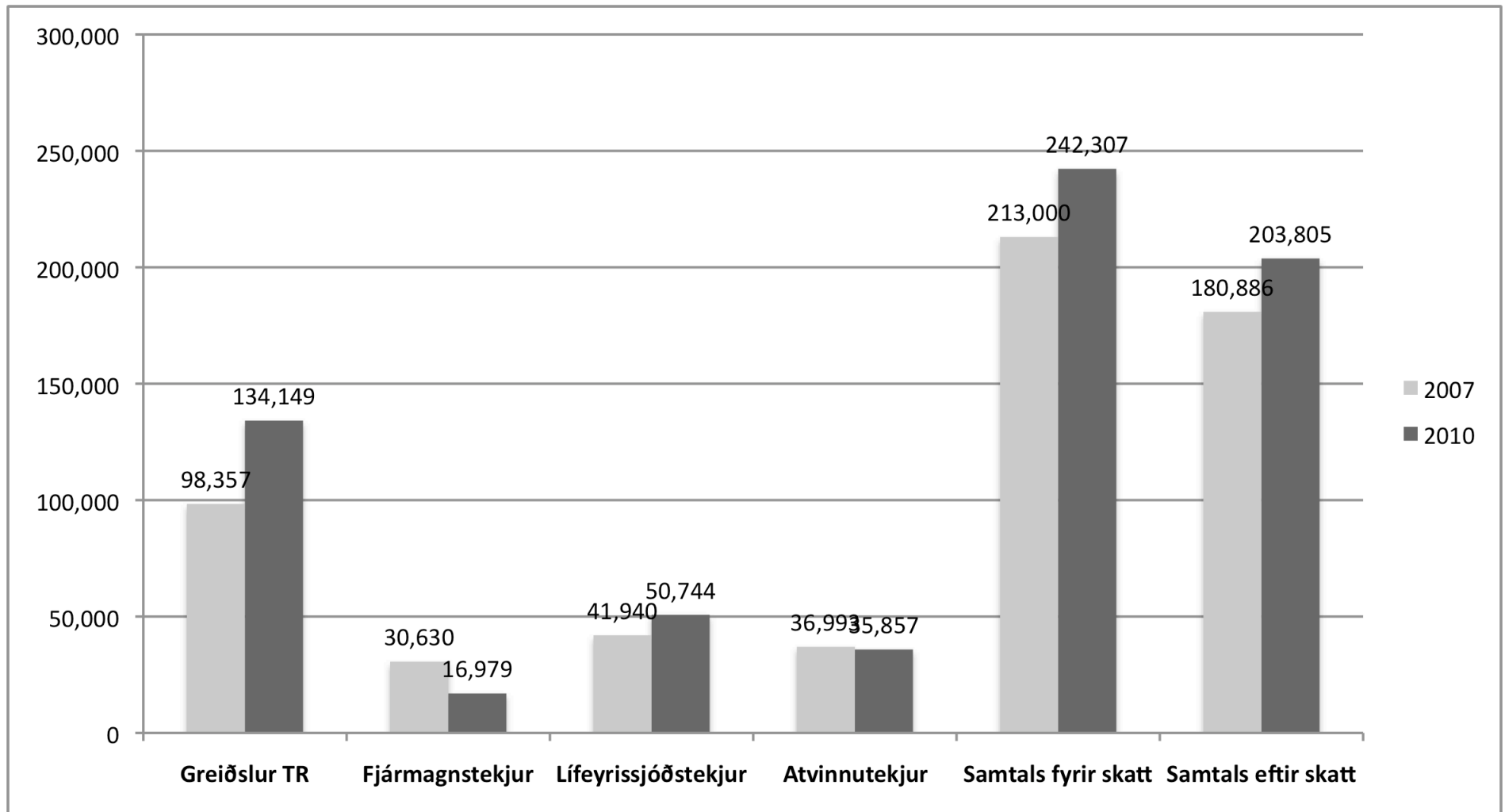
Meðaltekjur í maí hvert árið sundurgreindar, fyrir og eftir skatt

Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

Rauntekjur öryrkja 2007-2010

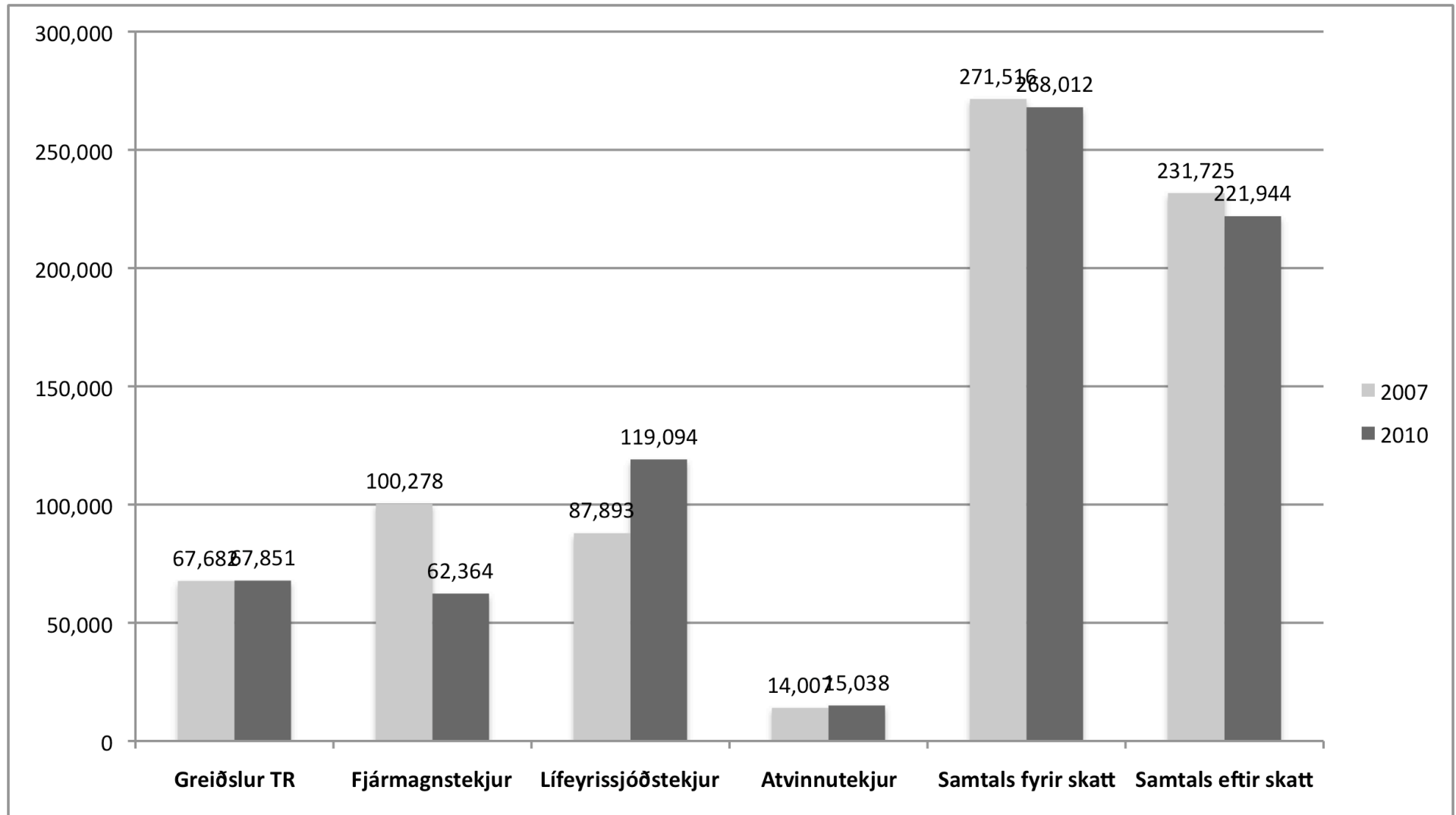
Meðaltekjur í maí hvort árið sundurgreindar, fyrir og eftir skatt

Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

Rauntekjur ellilífeyrisþega 2007-2010

Meðaltekjur í maí hvort árið sundurgreindar, fyrir og eftir skatt

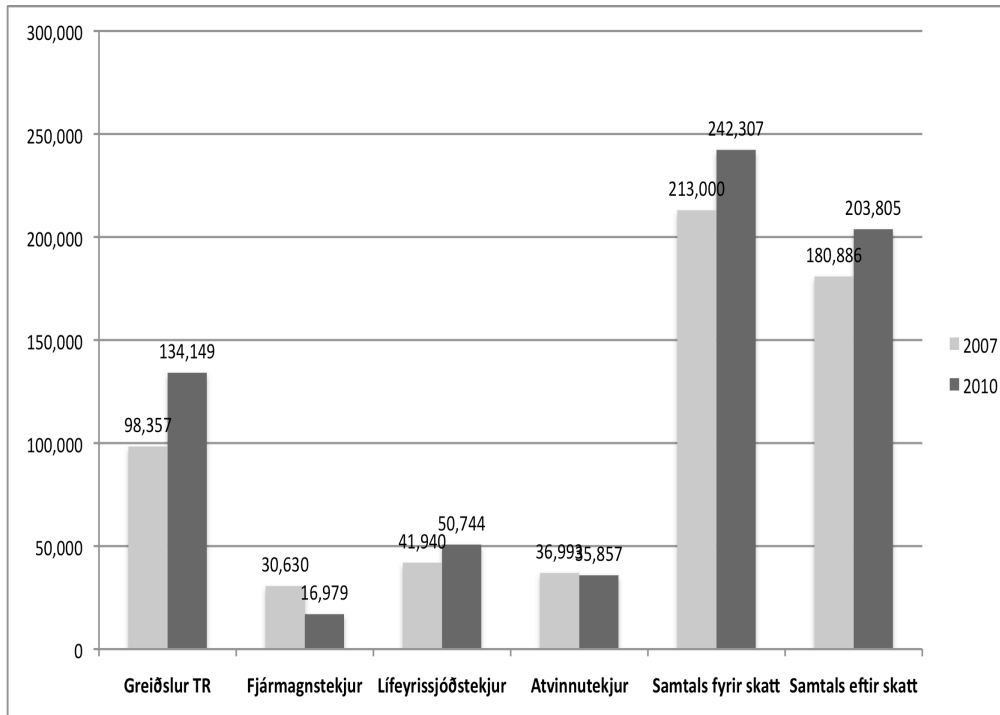

Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

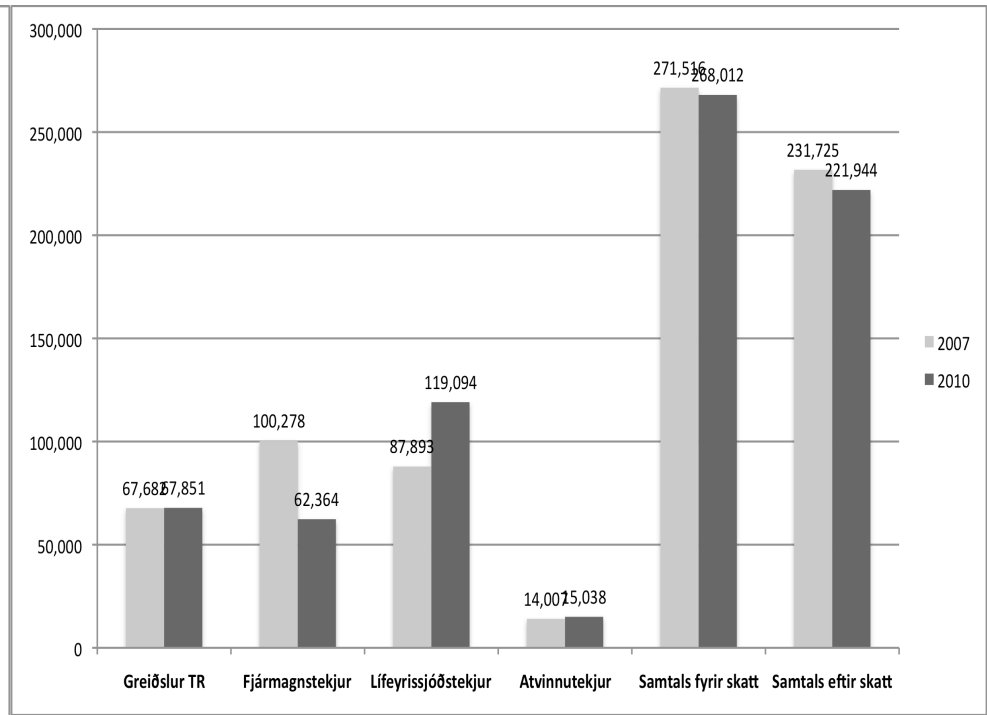
Samanburður tekna öryrkja og ellilífeyrisþega

Meðaltekjur í maí 2007 og 2010 sundurgreindar, fyrir og eftir skatt

Öryrkjar

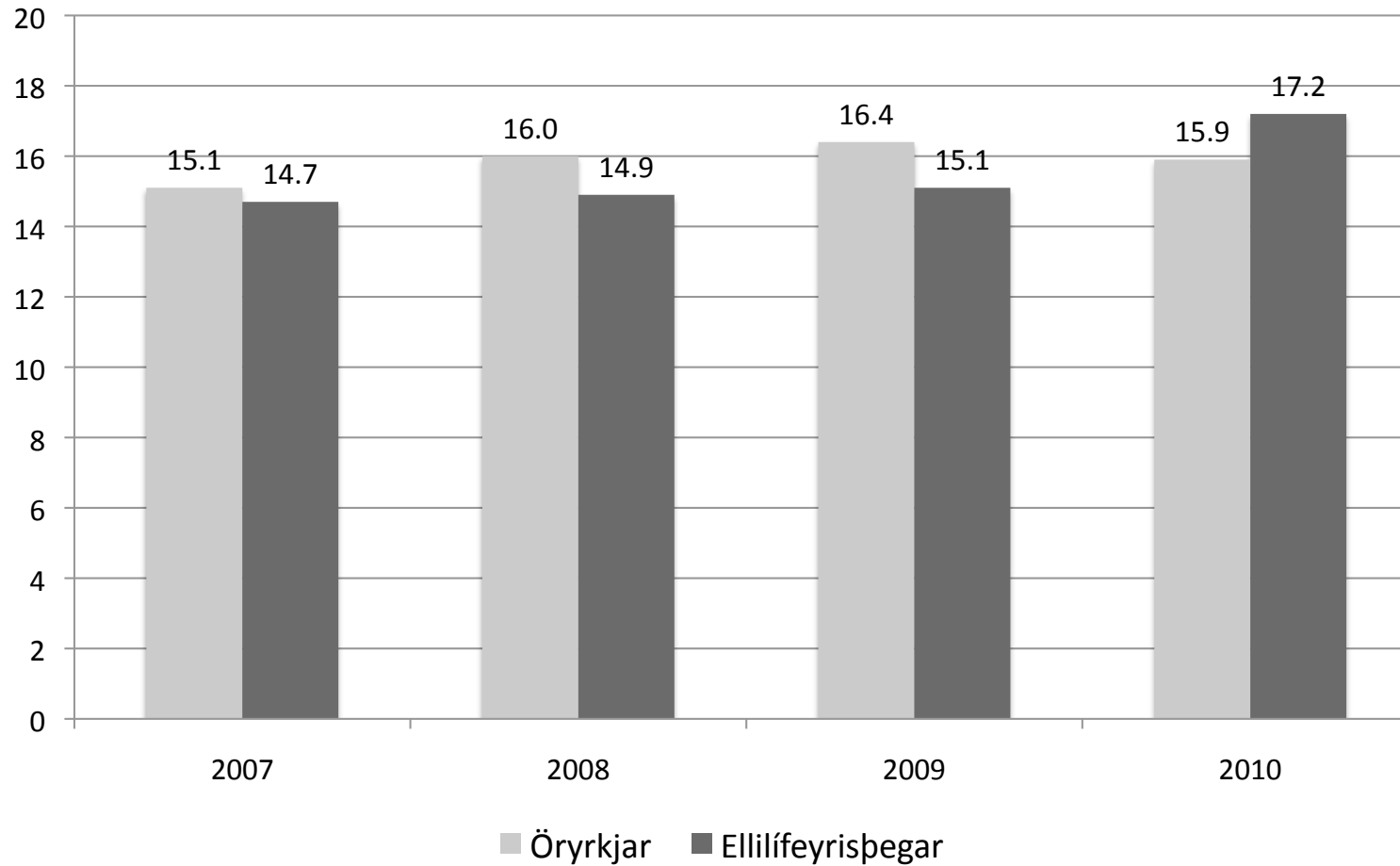
Ellilífeyrisþegar

Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

Skattbyrði öryrkja og ellilífeyrisþega 2007 til 2010

Beinir skattar alls sem % af heildartekjum

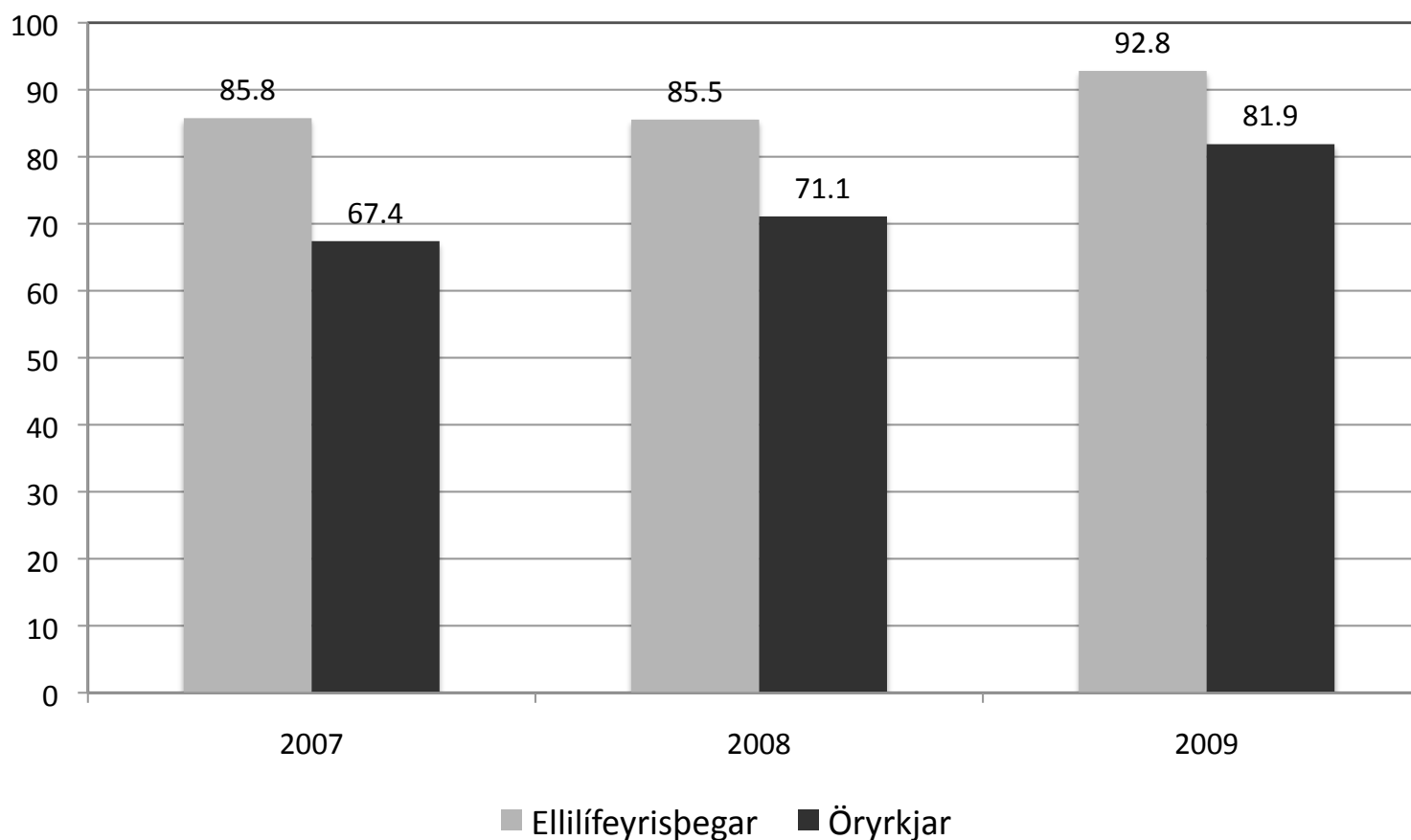

Heimild: TR – Útreikningar Guðmundar Helga Hjaltalín

Lífeyrisþegar saxa á verkafólk

Heildartekjur lífeyrisþega
sem % af heildarlaunum verkafólks

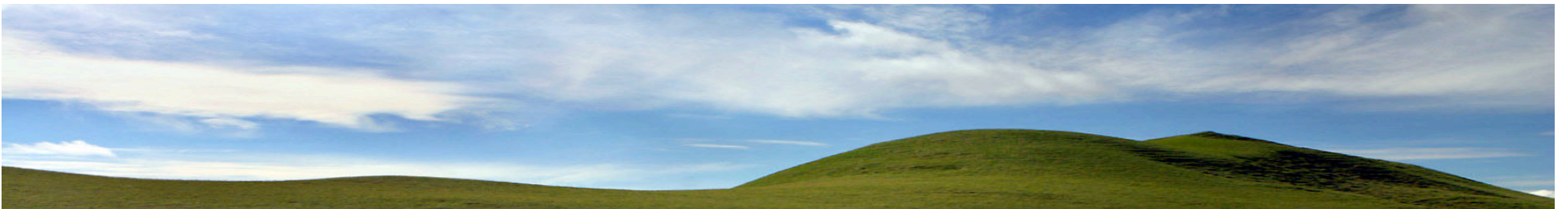
Meðaltöl

Heimildir: TR og Hagstofa Íslands

Staðan:
Lífeyrisþegar með lágar tekjur
hafa verið varðir í kreppunni

Fjárhagserfiðleikar heimila

Kannanir Hagstofu Íslands á fjárhagserfiðleikum 2004-2009

Table 6: Financial difficulties of households 2004 to 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Arrears on mortgage or rent payments	9,4	8	5,7	5,8	5,5	7,1
Housing cost is a heavy burden	12,4	11,6	9,9	9,6	11,8	15
Arrears on other loans	10,7	7,9	5,8	8,4	5,5	10,3
Payments of other loans is a heavy burden	9,7	9,7	7,6	11,5	10,3	15,5
Unable to meet unexpected expenses	36,1	38	31,9	29,8	26,9	29,8
Difficult to make ends meet	46,2	36,8	34,8	28,4	30,1	39

Source: Statistics Iceland (2010)

Fjárhagserfiðleikar heimila voru almennt meiri árið 2004 en vorið 2009

Fjárhagsþrengingar heimila:

Erfiðleikar við að láta enda ná saman í venjulegum útgjöldum, 2004 til 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Alls	46.2	36.8	34.8	28.4	30.1	39
Yngri en 30 ára	55.7	43.5	38	38.6	37	46.5
30 til 39 ára	47.3	39.3	38.1	27.7	35.7	48.8
40 til 49 ára	52.4	37.5	35.5	27.2	30.4	41.5
50 til 59 ára	35.3	30.2	25.3	22.6	28.3	34.9
60 til 69 ára	39.7	32.2	33.4	27.8	19.9	27.3
70 ára og eldri	38.0	32.8	35.7	26.8	20.6	21.5

Færri ellilífeyrisþegar voru í vandræðum 2009 en var 2007 og 2004!

Heimildir: Hagstofa Íslands 2010 – Fjárhagsvandi heimilanna

Erfitt að láta enda ná saman – ítarlegra

Kannanir Hagstofu Íslands á fjárhagserfiðleikum 2004-2009

Table 7: Difficulty in making ends meet, by social groups 2004 to 2009

Difficult to make ends meet:	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Total	46,2	36,8	34,8	28,4	30,1	39
Households without children	41,4	35,1	32,8	27,9	27,5	35,3
One person, female	53,9	44,6	45,8	36,4	34,6	38,9
One person, male	42,7	37,5	30,7	31,1	33,2	38,8
Households with children	53,3	39,4	37,4	29,2	34,1	44,6
Single adult with a child or children	77,9	62,6	60,7	57,6	58	56,2
Two adults, one child	45,6	28,2	28	24,2	26,5	38,5
Two adults, two children	46,5	34,1	33,3	23,4	31,2	45,3
Two adults, more than two children	57	43	39,2	27,3	36	45
<i>Income groups:</i>						
Low income: (lowest quintile)	60,1	51,4	47,2	45,4	47,2	55,7
Average income: (middle quintile)	53,8	41	39,5	29,1	27,1	40,9
High income: (highest quintile)	24,6	12,3	12,6	11	12,1	14,3

Piggjendur fjárhagsaðstoðar sveitarfélaga

Fjöldi á ári, frá 2003 til 2009

Table 3: Social Assistance (Income Support) Receivers, 2003 to 2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>Total country:</i>							
Number of households receiving income support	6312	5613	4825	4579	4280	5029	5994
New recipients	3069	2586	2150	2139	1943	2677	3211
<i>Capital area:</i>							
Number of households receiving income support	4770	4260	3639	3395	3120	3651	4399
New recipients	2224	1865	1420	1423	1319	1883	2293

Source: Statistics Iceland

Fleiri leituðu eftir og fengu fjárhagsaðstoð vegna þrenginga árið 2003 en árið 2009

Atvinnuvandinn 2005-2010

Atvinnuleysi eftir aldurshópum

Table 5: Work patterns by age groups 2005 to 2010 (1st quarter figures)

	Unemployment rate				Working hours			
	Total	16-24 years	25-54 years	55-74 years	Total	16-24 years	25-54 years	55-74 years
2005	3	9,3	2,1	0,7	40,7	30,4	42,9	40,9
2006	2,4	7,7	1,4	1,3	41,2	29,5	43,9	40,9
2007	2	6,9	1,1	0,9	41,6	30,2	44	41,8
2008	2,3	6,5	1,6	1,2	40,8	30	43,4	40,2
2009	7,1	12,6	6,9	3,5	38,9	27,9	40,9	39,7
2010	7,6	16,4	6,5	4,8	39	27	41,2	39,7

Source: Statistics Iceland-Labour force surveys (EU comparable)

Atvinnuleysi 2009 frekar lítið á Íslandi m.v. Evrópu

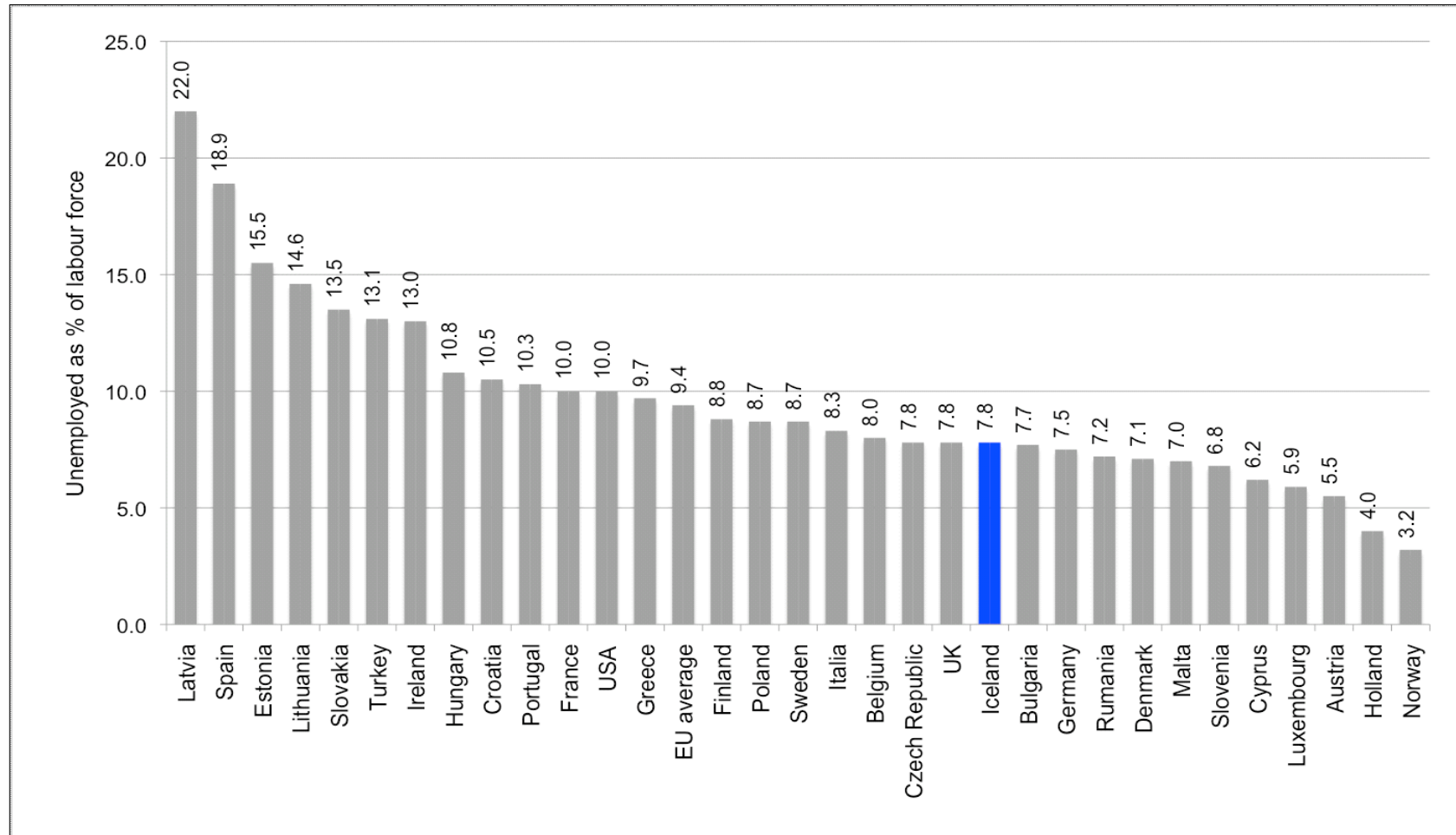
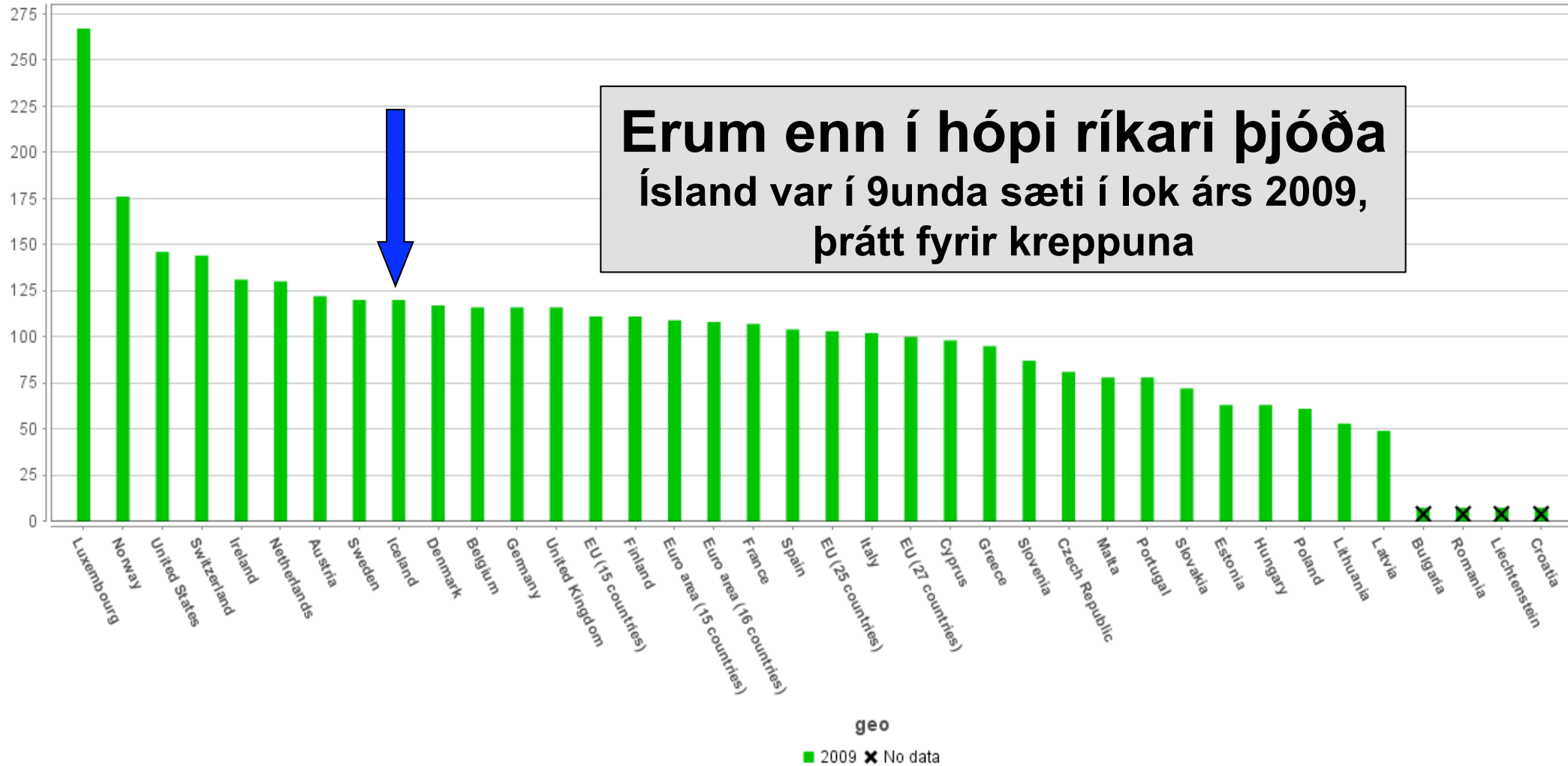

Figure 5: Unemployment rates in EU and Iceland by November 2009.

Verg landsframleiðsla á mann 2009

% af meðaltali ES – eftir 6.5% samdrátt

GDP per capita in Purchasing Power Standards (PPS) (EU-27 = 100)

Skuldavandi heimila

Mat Seðlabankans í apríl 2010

% heimila í erfiðri stöðu vegna skulda

Table 8: Serious debt burden of indebted households – April 2010

% which cannot make ends meet and % with very tight financial position

	All households	Single parents	Couples w. children	Singles	Couples, no children
Can't make ends meet	14	20	15	14	10
Very tight finances	8	15	5	11	4
Total % in distress	22	35	20	25	14

Source: Central Bank of Iceland– Total Survey of Household Debts

Samantekt

- Kjaraskerðing lífeyrisþega er minni í kreppunni en hjá fólki á vinnumarkaði
- Þeir njóta nú m.a. mikilla umbóta sem gerðar voru frá 2008 til 1. janúar 2009
- Skerðingar lífeyris frá 1. júlí 2009 lentu einkum á hærri tekjuhópum lífeyrisþega
- Lágmarksframfærslutrygging almennatrygginga er afar mikilvægt skjól í kreppunni. Hún hefur hækkað afar mikið frá ársbyrjun 2008
- Fjárhagsvandi heimila var almennt minni vorið 2009 en hafði verið árið 2004
- Álíka margir ellilífeyrisþegar voru í fjárhagserfiðleikum vorið 2009 og árið 2007 og mun færri en hafði verið árið 2004
- Ungar barnafjölskyldur eru í mestum vanda
- Húsnæðisskuldir eru sérvandi, mikill hjá ca. 15% heimila.
- Lagfæring gengislána nú lagar stöðu mjög margraheimila – bílalán
- Atvinnulausir eru í miklum vanda – langtímavandi vex
- Atvinnuleysisvandinn ætti nú að vera forgangsverkefni

Takk fyrir!

